

คู่มือ
การให้คำปรึกษากฎหมายเบื้องต้น
(สำหรับบุคลากรท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ)

จัดทำโดย
สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.)
สำนักงานอัยการสูงสุด
11 กรกฎาคม 2554

คำนำ

การจัดทำคู่มือการขอปรึกษากฎหมายเบื้องต้นเล่มนี้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและประชาชน ใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้เรื่องสิทธิเบื้องต้นของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย หรือการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่สำคัญและจำเป็นในการจัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการยื่นคำฟ้อง หรือคำร้องต่างๆ ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปติดต่อที่สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนจังหวัดหรือสาขาได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

สารบัญ

คำนำ

วิธีการดำเนินการของพนักงานอัยการ

สิทธิของผู้เสียหาย

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้แก่

การร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความกันได้

สิทธิขอค่าตอบแทนของผู้เสียหาย

สิทธิของผู้ต้องหา

การควบคุมตัวผู้ต้องหา

กรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชน

สิทธิของจำเลย

สิทธิขอค่าตอบแทนของจำเลย

ไม่มีเงินชำระค่าปรับอย่างไร

สิทธิของผู้ต้องขัง

ประโยชน์ที่นักโทษเด็ดขาดพึงได้รับ

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา

ทนายทโดยธรรม

ทำไมต้องมีการตั้งผู้จัดการมรดก

หนังสือให้ความยินยอมสำคัญมาก

อบต. ช่วยได้

แบบคำร้องขอรับความช่วยเหลือ (สคช.8)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการตั้งผู้จัดการมรดก

วิธีการดำเนินการของพนักงานอัยการในการฝึกอบรมบุคลากรของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ องค์กรอื่น เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ทางกฎหมายเบื้องต้น

1. ประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น ที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือในการคุ้มครองสิทธิประชาชน ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่ประมาณองค์กรละ 5 คน
2. พนักงานอัยการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น ตามข้อ 1 เป็นแนวทางเชิงปฏิบัติการฝึกปฏิบัติงานจริง ณ สำนักงาน สคช. ในจังหวัดนั้นๆ เป็นเวลา 2 – 3 วัน เพื่อเจ้าหน้าที่เข้าใจงานในหน้าที่ สคช. เช่น การกรอกข้อความลงในแบบ สคช.8 , 9 การจัดเตรียมเอกสารในการยื่นคำร้องขอตั้งผู้จัดการมรดก เป็นต้น
- 3.เมื่อฝึกอบรมตามข้อ 2 แล้วเสร็จ ควรให้มีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรม ทบทวนระบบงาน สคช. และหาแนวทางการติดต่อประสานงานระหว่างพนักงานอัยการกับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น เช่น ทางโทรศัพท์ หรือ E-Mail เป็นต้น

1. สอบถามข้อเท็จจริงจากประชาชนผู้ขอรับความช่วยเหลือ
2. บันทึกข้อเท็จจริงตามแบบ (สคข.9)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

4) คำแนะนำโดยสรุปของอัยการ.....

This image shows a full page of a document template. It consists of approximately 28 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page, providing a guide for handwriting or typing. There are no margins, text, or other markings present.

ผู้ขอคำปรึกษาได้รับคำแนะนำจนเป็นที่เข้าใจดีแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้ขอคำปรึกษา
(.....)

ลงชื่อ.....นิติกร/ทนายความอาสา ผู้ให้คำแนะนำ ลงชื่อ.....พนักงานอัยการ
(.....) (.....)

3. จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการพิจารณาของพนักงานอัยการ ควรมี ดังนี้

1. สำเนาบัตรประชาชนผู้ร้อง
2. รายละเอียดของผู้ถูกร้องเรียน เช่น ชื่อ – สกุล ที่อยู่
3. หนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว – ชื่อสกุล ของผู้ร้องเรียน (ถ้ามี)
4. สำเนาสัญญาจะซื้อจะขาย / สัญญาเช่าซื้อ / สัญญาเช่า / สัญญาอื่น.....
5. ใบเสร็จรับเงิน
6. ใบแจ้งความกรณีเอกสารหาย
7. เอกสารการโฆษณา
8. สำเนาภาพถ่าย
9. หนังสือทวงถามให้ปฏิบัติตามสัญญา
10. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สคช.9)

4. โทรศัพท์สอบถามพนักงานอัยการ

1. เพื่อให้พนักงานอัยการพูดคุยกับประชาชนและให้คำปรึกษาทางกฎหมายเบื้องต้น
2. เพื่อนัดหมายให้ประชาชนผู้ขอรับความช่วยเหลือไปพบพนักงานอัยการ พร้อม

เอกสาร 2,3 ตามวัน เวลา ที่นัดหมาย

การให้คำแนะนำการขอตั้งผู้จัดการมรดกเบื้องต้น

ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น ในการขอตั้งผู้จัดการมรดกเบื้องต้น

1. สอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเจ้ามรดก (ผู้ตาย) ตามแบบ สคช.8

สคช.8

คำร้องขอรับความช่วยเหลือ

วันที่ เดือน..... พ.ศ.....

- 1). ชื่อ อายุ ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย
ที่อยู่เลขที่ หมู่ที่ ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทร.....
- 2). เรื่องที่ขอให้ช่วยเหลือ ขอให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้ง.....ผู้ร้อง
เป็นผู้การมรดกของผู้ตายโดยยอมเสียค่าธรรมเนียมตามระเบียบ
- 3). ผู้ร้องเกี่ยวข้องกับผู้ตาย โดยผู้ร้องเป็น () บิดา () มารดา () คู่สมรส () บุตร ()
ปรากฏตามหลักฐาน () ทะเบียนสมรส () ทะเบียนบ้าน () สูติบัตร ()
- 4). ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่.....ปรากฏตามมรณบัตรผู้ตาย
- 5). ขณะที่ผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายมีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....
ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด..... ปรากฏตามทะเบียนบ้านของผู้ตาย
- 6). บิดาของผู้ตายชื่อ.....() มีชีวิต () ตาย
มารดาของผู้ตายชื่อ.....() มีชีวิต () ตาย
คู่สมรสของผู้ตายชื่อ.....() มีชีวิต () ตาย
() จดทะเบียนสมรส () ไม่จดทะเบียนสมรส
ผู้ตายมีบุตร.....คน คือ (1).....() มีชีวิต () ตาย
(2).....() มีชีวิต () ตาย
(3).....() มีชีวิต () ตาย
(4).....() มีชีวิต () ตาย
(5).....() มีชีวิต () ตาย
(6).....() มีชีวิต () ตาย
(7).....() มีชีวิต () ตาย
- 7). บุตรของผู้ตายที่ถึงแก่ความตายไปก่อน มีทายาทที่จะรับมรดกแทนที่รวม.....คน คือ
(1).....() มีชีวิต () ตาย () โสด
(2).....() มีชีวิต () ตาย () โสด
(3).....() มีชีวิต () ตาย () โสด
(4).....() มีชีวิต () ตาย () โสด
(5).....() มีชีวิต () ตาย () โสด

8). การที่ผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายมีทายาทที่มีสิทธิรับมรดกเหลืออยู่.....คน ปรากฏตามบัญชีเครือญาติ

9). ก่อนตาย ผู้ตาย () ทำ () ไม่ได้ทำ พันธกรรมไว้ และ () ตั้ง () ไม่ได้ตั้ง ผู้จัดการมรดกไว้

10). ผู้ตายมีมรดกที่จะตกทอดแก่ทายาทเท่าที่ตรวจพบ คือ.....

.....

.....

.....และอาจมีทรัพย์สินมรดกอื่นๆ ที่ตรวจพบในภายหลัง

11). เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายไปแล้ว ผู้ร้องได้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมรดกดังกล่าวเพื่อขอโอนมรดกมาแบ่งแก่ทายาท ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่ดำเนินการให้ อ้างว่ายังไม่มีคำสั่งศาลตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตาย กรณีที่มีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดกของผู้ตาย

12). ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย กล่าวคือ บรรลุนิติภาวะแล้ว ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย

13). ทายาทอื่นต่างให้ความยินยอมให้ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ปรากฏตามหนังสือให้ความยินยอมในการจัดการมรดก

14). ผู้ร้องขอมอบเอกสารต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ทะเบียนบ้านของ () ผู้ตาย () ผู้ร้อง () บิดา () มารดา () คู่สมรส () บุตร
2. มรณบัตรของ () ผู้ตาย () ผู้ร้อง () บิดา () มารดา () คู่สมรส () บุตร () บุตร.....คน
3. ทะเบียนสมรสของ () ผู้ตาย () บิดามารดา
4. สูติบัตรของ () ผู้ตาย () อื่นๆ.....
5. บัญชีเครือญาติ () มี () ไม่มี
6. โฉนดที่ดิน.....แปลง, น.ส.3.ก.....แปลง, น.ส.3.....แปลง

.....

.....

7. หนังสือให้ความยินยอมในการจัดการมรดก () มี () ไม่มี

ขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ จึงลงชื่อไว้เป็นหลักฐานสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ร้อง
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

2. จัดเตรียมเอกสาร

เอกสารที่ต้องเตรียมในการจัดการมรดก

1. มรณบัตรของเจ้ามรดก
 - ☐ ใบมรณบัตรของเจ้ามรดก(ผู้ตาย) (ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)
2. ทะเบียนบ้านของเจ้ามรดก
 - ☐ สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนของเจ้ามรดก(ผู้ตาย)
(ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)
3. เอกสารที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ตาย เช่น โฉนดที่ดิน, น.ส.3 , สมุดเงินฝากธนาคาร
 - ☐ หลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกที่ขอจัดการ เช่น โฉนดที่ดิน น.ส.3ก.
ทะเบียนรถยนต์ สมุดเงินฝากธนาคาร ฯลฯ (ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)
4. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้จัดการมรดกและทายาททุกคน
 - ☐ บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้อง (ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)
5. ทะเบียนบ้านของผู้จัดการมรดกและทายาททุกคน
 - ☐ สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง (ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)
6. ใบสำคัญการสมรสของเจ้ามรดก
 - ☐ หลักฐานการจดทะเบียนสมรสของเจ้ามรดก(ผู้ตาย) (ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)
7. มรณบัตรหรือหนังสือรับรองการตายของทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก
8. หนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล (หากมี)
 - ☐ หลักฐานการรับรองชื่อสกุลของผู้ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีชื่อหรือสกุลไม่ตรงกัน
หรือมีหลายชื่อหลาย สกุล หรือมีหลายชื่อ เพราะมีการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล
ฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลด้วย(ถ่ายเอกสารจำนวน 4 ชุด)
9. หนังสือให้ความยินยอมของทายาท จำนวน 3 ฉบับ
 - ☐ หนังสือให้ความยินยอมของทายาท (ถ่ายเอกสาร จำนวน 4 ชุด)

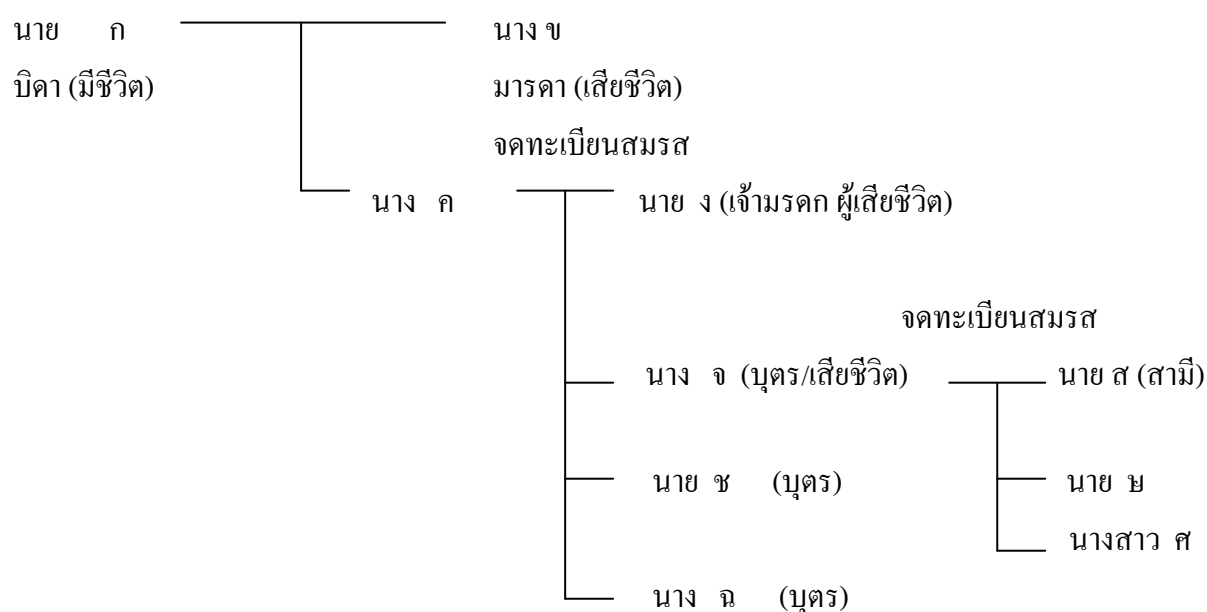
****หมายเหตุ****

◆ เอกสารทุกฉบับยกเว้นรายการที่ 9 ให้ถ่ายสำเนาอย่างละ 4 ฉบับและรับรองสำเนาถูกต้องทุกฉบับด้วย

◆ ให้กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐจำนวน 2 คนลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือหรือลายมือชื่อของบรรดาทายาทผู้ให้ความยินยอมให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการมรดกกว่าทายาทดังกล่าวได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าจริงพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้รับรองจำนวน 3 ชุดด้วย

3. จัดเตรียมบัญชีเครือญาติ

บัญชีเครือญาติ

ขอรับรองว่าบัญชีเครือญาติถูกต้อง

ลงชื่อ _____ ผู้รับรอง / ทายาท

(_____)

วัน/เดือน/ปี

4. จัดเตรียมหนังสือให้ความยินยอมในการร้องขอจัดการมรดก (แบบที่1)

หนังสือให้ความยินยอมในการร้องขอจัดการมรดก

ทำที่
.....
.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.255.....

โดยที่ข้าพเจ้าผู้มีรายนามต่อไปนี้

1..... 4.....
2..... 5.....
3..... 6.....

เป็นทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกของ
เจ้ามรดกผู้ตาย ขอให้ความยินยอมและไม่คัดค้านในการที่.....ร้องขอเป็นผู้จัดการ
มรดกของผู้ตายต่อศาลข้าพเจ้าจึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

1.ลงชื่อ.....
(.....)

2.ลงชื่อ.....
(.....)

3.ลงชื่อ.....
(.....)

4.ลงชื่อ.....
(.....)

5.ลงชื่อ.....
(.....)

6.ลงชื่อ.....
(.....)

ข้าพเจ้า

ขอรับรองว่าเป็นลายมือชื่อของ..... ที่ลงต่อหน้าข้าพเจ้าจริง

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

5. จัดเตรียมหนังสือให้ความยินยอมในการร้องขอจัดการมรดก (แบบที่ 2)

หนังสือให้ความยินยอมในการร้องขอจัดการมรดก

ทำที่
.....
.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.255.....

ข้าพเจ้า บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
เป็นทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกของ.....เจ้ามรดกผู้ตาย
ขอให้ความยินยอมและไม่คัดค้านในการที่.....ร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายต่อศาล
ข้าพเจ้าจึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....
()

ข้าพเจ้า
ขอรับรองว่าเป็นลายมือชื่อของ..... ที่ลงต่อหน้าข้าพเจ้าจริง

ลงชื่อ.....
()

ลงชื่อ.....
()

6. โทรศัพท์สอบถามพนักงานอัยการ เพื่อนัดหมายให้ประชาชนผู้ขอรับความ
ช่วยเหลือไปพบพนักงานอัยการ พร้อมเอกสาร 1 – 5 ในวัน เวลา ที่นัดหมาย

มนุษย์เกิดมาต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นชุมชนเป็นสังคมย่อมต้องมีความคิด ความเข้าใจ และความต้องการที่แตกต่างกันและขัดแย้งกัน อันเป็นสาเหตุให้มีการกระทำความผิดอาญาก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมและบุคคล จนต้องมีการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และอำนวยความยุติธรรมให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหาย บุคคลที่เกี่ยวข้องจึงควรรู้เรื่องเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหาย สิทธิของผู้ต้องหา และสิทธิของจำเลยในคดีอาญา

สิทธิของผู้เสียหาย

ผู้เสียหาย หมายถึงผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และหมายความถึงบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนด้วย มีอำนาจดังนี้

★ **ร้องทุกข์** (กล่าวหา) ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน โดยทำเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจาว่า มีผู้กระทำความผิดอาญาจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย โดยมีเจตนาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอาญา (โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดคือ (๑) ประหารชีวิต (๒) จำคุก (๓) กักขัง (๔) ปรับ และ (๕) ริบทรัพย์สิน)

★ เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็น

โจทก์กับพนักงานอัยการ

★ เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับ

คดีอาญา

★ ถอนฟ้องคดีอาญา หรือคดีแพ่งที่

เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ที่ผู้เสียหายได้

ดำเนินการยื่นคำฟ้องเอง

★ ขอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้แก่

(๑) ผู้แทนโดยชอบธรรม [หมายถึง บิดา มารดา หรือ (บิดาหรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตาย หรือมารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือมารดาหรือบิดาต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน)] หรือผู้อนุบาล (หมายถึงผู้แทนโดยชอบธรรม หรือสามีหรือภรรยา หรือบุคคลอื่นที่ศาลมีคำสั่งตั้งเป็นผู้อนุบาล) เฉพาะความผิดที่ได้กระทำต่อผู้เยาว์ (หมายถึงบุคคลที่มีอายุยังไม่ถึงยี่สิบปี บริบูรณ์และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส) หรือผู้ไร้ความสามารถ (หมายถึงบุคคลวิกลจริตที่ศาลสั่งให้เป็นคน ไร้ความสามารถ) ซึ่งอยู่ในความดูแล

(๒) ผู้บุพพการี (หมายถึง บิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย ทวด) ผู้สืบสันดาน (หมายถึง ลูก หลาน เหลน ลื้อ) สามีหรือภรรยาเฉพาะความผิดอาญาที่ผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตาย หรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้

(๓) ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคล เฉพาะความผิดอาญาที่กระทำลงแก่นิติบุคคลนั้น

การร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความกันได้ หมายถึง คดีที่ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายเป็นการส่วนตัวไม่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม เช่น ความผิดฐานข่มขืนหรือข่มขืนใจ หรือทำให้เสียทรัพย์ต้องร้องทุกข์หรือยื่นฟ้องคดีอาญานั้นด้วยตนเองโดยไม่ต้องร้องทุกข์ภายในกำหนดเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่อง และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ไม่เช่นนั้นคดีขาดอายุความทำให้ไม่สามารถนำคดีนั้นมาฟ้องร้องดำเนินคดีได้อีก

สิทธิขอค่าตอบแทนของผู้เสียหาย

ในความผิดเกี่ยวกับเพศ

- ฐานข่มขืนกระทำชำเราฐานกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ ถึง มาตรา ๒๘๓

ในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

- ฐานฆ่าผู้อื่น
 - ฐานทำร้ายร่างกาย
 - ฐานทำให้แท้งลูก
 - ฐานทอดทิ้งเด็ก
- $\left. \begin{array}{l} \text{ตามประมวลกฎหมายอาญา} \\ \text{มาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๓๐๘} \end{array} \right\}$

คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา

ผู้เสียหายหรือทายาทของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นโดยตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวมีสิทธิยื่นคำขอค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายพึงจะได้รับตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ เช่น ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ หรือค่าตอบแทนกรณีถึงแก่ความตาย ในส่วนกลางสามารถยื่นเรื่องได้ที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาในส่วนภูมิภาคสามารถยื่นเรื่องได้ที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดในจังหวัดนั้น ๆ ภายในเวลา ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิดการเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ที่พึงได้นี้ไม่ตัดสิทธิ หรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายพึงได้ตามกฎหมายอื่น

ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายผู้เสียหายมีสิทธิอุทธรณ์โดยยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงาน

ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือศาลจังหวัดที่ผู้
 นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเพื่อส่งให้ศาลอุทธรณ์ได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วัน
 ได้รับแจ้งการวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

คดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้เสียหายที่ได้รับอันตรายแก่
 ชีวิต หรือร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย
 ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในเรื่องทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำ
 ความผิดของจำเลย มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน เช่น ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นใน
 การรักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถ
 ประกอบการทำงานได้ตามปกติ หรือค่าตอบแทนเนื่องจากขาดไร้อุปการะเลี้ยงดู
 ในกรณีที่ถึงแก่ความตาย โดยนำหลักฐานเช่นใบเสร็จค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำเนา
 บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาสูติบัตรไปติดต่อกับ
 สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนจังหวัด
 หรือสาขา ซึ่งตั้งอยู่ที่สำนักงานอัยการจังหวัดในทุก ๆ จังหวัด เพื่อจัดพิมพ์
 คำร้องเรียกค่าเสียหายให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

คำร้องเรียกค่าเสียหายนี้ต้องยื่นต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาก่อนเริ่ม
 สืบพยานในกรณีที่ ไม่มีการสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลพิจารณาพิพากษา
 คดี เพื่อขอให้ศาล (ศาลจังหวัด ศาลแขวง หรือศาลคดีเยาวชนและ
 ครอบครัวแล้วแต่กรณี) บังคับให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว
 ให้แก่ผู้เสียหาย

ผู้เสียหายหรือผู้ยื่นคำร้องที่เป็นคนยากจนไม่สามารถจัดหาทนายความ
 เพื่อดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวได้ ศาลมีอำนาจตั้งทนายความให้
 ได้

สิทธิของผู้ต้องหา

★ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล

บุคคลใดที่ถูกจับกุมในเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ควรมีความรู้ว่าผู้ต้องหาสิทธิดังนี้

- สิทธิที่จะพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความสองต่อสอง
- สิทธิได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติตามสมควร
- สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย
- สิทธิได้รับการแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับตัวผู้ต้องหาว่าผู้ต้องหาสิทธิดังกล่าวข้างต้น
- สิทธิไม่ถูกบังคับ ชุ่เชิญ ล่อลวง ให้สัญญาเพื่อให้คำให้การ
- สิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม
- สิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวในชั้นสอบสวน
- สิทธิร้องขอให้ศาลปล่อยตัว หากมีการคุมขังที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- สิทธิไม่ถูกจับหรือควบคุม หรือตรวจค้นโดยไม่จำเป็นและไม่มีความเหตุอันสมควร
- ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน ๑๘ ปีหากผู้ต้องหาไม่มีทนายความ พนักงานสอบสวนต้องจัดหาทนายความให้

- ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก หากผู้ต้องหาไม่มีทนายความและต้องการทนายความ พนักงานสอบสวนต้องจัดหาทนายความให้
- ก่อนการสอบสวนพนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด และข้อกล่าวหา
- ก่อนถามคำให้การผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่าผู้ต้องหา มีสิทธิที่จะให้ทนายความ หรือผู้ใดตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบคำให้การของตนเอง และจะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ หากให้การ คำให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

การควบคุมตัวผู้ต้องหา

กรณีความผิดลหุโทษ (หมายถึง ความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) พนักงานสอบสวนจะควบคุมตัวผู้ถูกจับ (ผู้ต้องหา) ได้ เพียงเท่าเวลาที่จะถามคำให้การ ที่จะรู้ตัวว่าผู้ต้องหาเป็นใครและมีที่อยู่อยู่ที่ไหนเท่านั้น

กรณีความผิดอื่น ๆ ถ้าผู้ถูกจับ (ผู้ต้องหา) ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (การประกันตัว) และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี เจ้าพนักงาน หรือพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ถูกจับ (ผู้ต้องหา) ได้ไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับ (ผู้ต้องหา) มาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยไม่นับเวลาเดินทางตามปกติรวมเข้าในกำหนดเวลา ๔๘ ชั่วโมง นั้นด้วย หากมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนให้เสร็จสิ้น หรือเพื่อการฟ้องคดี พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการในกรณีที่พนักงาน

สอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้ว ต้องยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาล
ออกหมายจับผู้ถูกจับ (ผู้ต้องหา) นั้น

**ศาลอนุญาตและออกหมายจับผู้ต้องหานั้นไว้ได้เท่าที่จำเป็นและตาม
ระยะเวลาดังนี้**

✱ ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๖ เดือนหรือปรับไม่
เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งจับได้เพียงครั้งเดียวมี
กำหนดไม่เกิน ๗ วัน

✱ ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า ๖ เดือน แต่ไม่ถึง
สิบปีหรือปรับเกินกว่า ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งจับ
หลายครั้งติด ๆ กันได้แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกิน ๑๒ วัน และรวมกันทั้งหมด
ต้องไม่เกิน ๔๘ วัน

✱ ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป จะมีโทษ
ปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งจับหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่ง
ต้องไม่เกิน ๑๒ วัน และเมื่อรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน ๘๔ วัน

กรณี que ผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน
และครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้กำหนดคำนิยามเด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปี
บริบูรณ์

สำหรับผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีหลักเกณฑ์ และ
วิธีการสอบสวนและควบคุมตัวที่แตกต่างจากผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับที่เป็น
ผู้ใหญ่ ดังนี้คือ

ตามมาตรา 72 และ 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน ดังนี้

1. ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่น หรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน

2. ในการแจ้งข้อหาหรือสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง โดยบิดามารดา ผู้ปกครองบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมรับฟังด้วยก็ได้

3. ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ ภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นการตรวจสอบการจับกุมเด็กหรือเยาวชน ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพื่อกู้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนมิให้ถูกล่วงละเมิดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

สิทธิของจำเลย

จำเลยหมายถึง ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับที่ถูกฟ้องต่อศาลแล้วว่าได้กระทำความผิดอาญา

เมื่อผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับถูกฟ้องต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญา จำเป็นต้องมีความรู้ว่าจำเลยมีสิทธิดังนี้

★ สิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความ

รวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม

★ สิทธิแต่งตั้งทนายแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

(ในกรณีราษฎรเป็นผู้ยื่นคำฟ้องต่อศาล
ด้วยตนเอง) หรือในการพิจารณาของศาล
ชั้นต้นหรือชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกา

- ★ สิทธิหลุดจากกับทนายความ หรือผู้ที่จะเป็น
ทนายความสองต่อสอง
- ★ สิทธิตรวจดูสำนวนการไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาของศาล
และคัดสำเนาหรือขอสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียม
เว้นแต่ศาลมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมนั้น
- ★ สิทธิตรวจดูและคัดสำเนาคำให้การของตนเอง หรือสิ่งที่ยื่นเป็น
พยานหลักฐาน
ถ้าจำเลยมีทนายทนายมีสิทธิทำนองเดียวกันกับจำเลยดังกล่าว
มาแล้วนั้นด้วย
- ★ สิทธิได้รับการประกันตัวระหว่างการพิจารณาของศาล
- ★ สิทธิไม่ถูกจับ ควบคุม คั่นโดยไม่จำเป็นหรือไม่มีเหตุอันสมควร
- ★ สิทธิได้รับการจัดหาล่าม
- ★ สิทธิให้การหรือไม่ให้การอย่างใดต่อศาล
- ★ สิทธิรับทราบและได้รับการอธิบายคำฟ้องจากศาล
- ★ สิทธิได้รับการพิจารณาต่อหน้า (ในศาลชั้นต้น)
- ★ สิทธินำพยานเข้าสืบพินิจในการพิจารณาคดีของศาล
- ★ ก่อนเริ่มพิจารณาในคดีมีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมี
อายุไม่เกิน ๑๘ ปี หากจำเลยไม่มีทนายความศาลต้องตั้งทนายความให้
จำเลย ส่วนในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกหากจำเลยไม่มีทนายความและ
ต้องการทนายความศาลมีหน้าที่ตั้งทนายความให้จำเลยเช่นกัน
- ★ สิทธิคัดคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา

★ สิทธิอุทธรณ์ หรือฎีกา ทั้งปัญหาข้อกฎหมาย และปัญหาข้อเท็จจริง
ต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ภายในเวลา ๑ เดือน นับแต่วันที่
ศาลอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษา

สิทธิขอค่าทดแทนของจำเลย

คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ จำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณา
คดี การดำเนินคดี หากปรากฏหลักฐานชัดเจนในเวลาต่อมาว่า จำเลยไม่ได้
เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือศาลมี
คำพิพากษาถึงที่สุด ไม่มีการอุทธรณ์ หรือฎีกาต่อไป ให้ยกฟ้องด้วย
ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของ
จำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยหรือทายาทของจำเลยมีสิทธิยื่นคำขอรับค่า
ทดแทนและค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า
ทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาได้ตามพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.
๒๕๔๔ การเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ที่พึงได้นี้ ไม่ตัดสิทธิหรือประโยชน์
ที่จำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น

ในกรณีที่จำเลยไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่า
ตอบแทนจำเลยมีสิทธิอุทธรณ์โดยยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานช่วยเหลือ
ทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือศาลจังหวัดที่ผู้นั้นมี
ภูมิลำเนาอยู่ในเขตเพื่อส่งให้ศาลอุทธรณ์ได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งการ
วินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

ไม่มีเงินชำระค่าปรับอย่างไร

ผู้ต้องโทษปรับต้องนำเงินมาชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมี
คำพิพากษา

หากไม่ชำระอาจถูกยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ หรือต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ

การกักขังแทนค่าปรับกำหนดคิดคำนวณแทนค่าปรับวันละ ๒๐๐ บาท หากถูกควบคุมตัวมาก่อนในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาล ศาลจะนำวันที่ถูกควบคุมตัวมาแล้วทั้งหมดมาหักออกจากวันกักขังแทนค่าปรับให้ด้วย

คดีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นเวลาเกินกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปีก็ได้

คดีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษปรับไม่เกิน ๘๐,๐๐๐ บาท ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับอาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้

สิทธิของผู้ต้องขัง

บุคคลใดต้องโทษจำคุกในเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาต้องถูกขังในเรือนจำ ควรมีความรู้ของผู้ต้องขังมีสิทธิดังนี้

- ★ สิทธิได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติ
- ★ สิทธิในการพบทนายความ
- ★ สิทธิร้องขอความเป็นธรรม
- ★ สิทธิได้รับใบสำคัญในการปล่อยตัว
- ★ เมื่อคดีเสร็จเด็ดขาดนักโทษเด็ดขาด มีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ

ประโยชน์ที่นักโทษเด็ดขาดพึงได้รับ

จำเลยในคดีที่มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกคดีถึงที่สุด เป็นนักโทษเด็ดขาด หากในระหว่างต้องโทษจำคุกประพฤติตัวดี จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังนี้

- ★ ได้รับความสะดวกในเรือนจำตามที่อธิบดีกำหนด
- ★ ได้รับการเลื่อนชั้น

- ★ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเรือนจำ
- ★ ได้รับการพักการลงโทษ
- ★ ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก
- ★ ได้รับการคัดเลือกออกทำงานสาธารณนอกเรือนจำโดยได้รับลดวันต้องโทษ และอาจได้รับรางวัลด้วย

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าคดีอาญาที่ถึงที่สุดแล้วนั้น

คดีมีพยานหลักฐานใหม่ที่สำคัญและชัดเจนสามารถพิสูจน์ได้ว่าบุคคลซึ่งต้องรับโทษในคดีที่ถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด

พยานหลักฐานซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาในคดีที่ถึงที่สุดนั้นได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดภายหลังว่าเป็นพยานหลักฐานปลอมหรือเท็จ

พยานบุคคลซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาในคดีที่ถึงที่สุดนั้นได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้น หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลในกรณีที่ผู้ต้องรับโทษเป็นผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ภายในเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวหรือภายในเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด แต่ถ้ามิพพฤติการณ์พิเศษศาลจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

ทายาทโดยธรรม

หนึ่งในภารกิจของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชนจังหวัดหรือสาขา (สคช.) ตั้งอยู่ ณ สำนักงานอัยการจังหวัดทุกจังหวัด คือการให้บริการดำเนินการทางศาลในเรื่องร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดก ในกรณีที่เจ้ามรดกไม่ได้ทำพินัยกรรมตั้งผู้จัดการมรดกหรือพินัยกรรมแบ่งทรัพย์สินให้แก่ทายาทคนใดไว้ ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกโดยไม่มีพินัยกรรมเรียกว่า ทายาทโดยธรรม

ทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิรับมรดก

มี ๖ ลำดับ คือ

- (๑) ผู้สืบสันดาน
- (๒) บิดามารดา
พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- (๓) พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน
- (๔) ปู่ ย่า ตา ยาย
- (๕) ลุง ป้า น้า อา

คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เป็นทายาทโดยธรรมด้วย

ตราบใดที่ทายาทยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ยังไม่ขาดสายในลำดับต้นๆ ทายาทผู้ที่อยู่ในลำดับถัดลงไปไม่มีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ตายเลย

ทำไมต้องมีการตั้งผู้จัดการมรดก

เมื่อเจ้าของทรัพย์สินถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรม และไม่ได้ตั้งให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการมรดกไว้ ทรัพย์สินที่มีอยู่ เช่น ที่ดิน เงินฝากในบัญชีธนาคาร รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ที่ทำสัญญาเช่าซื้อไว้ เมื่อทายาทไปติดต่อ

ขอโอนเปลี่ยนชื่อเจ้าของทรัพย์สินหรือจัดการแบ่งทรัพย์สินกันในระหว่างทายาท
ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานที่ ๆ ไปติดต่อจะบอกว่าต้องมีคำสั่ง
ศาลตั้งผู้จัดการมรดกก่อน สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชนทุก
จังหวัด (สคช.) ช่วยท่านได้ โดยท่านจัดเตรียมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
ชั้นศาลประมาณ ๑,๕๐๐ บาท และเอกสารในการจัดการมรดกดังนี้

๑. มรณบัตรของเจ้ามรดก
๒. ทะเบียนบ้านของเจ้ามรดก
๓. เอกสารที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ตาย เช่น
โฉนดที่ดิน, น.ส.๓, สมุดเงินฝากธนาคาร
๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้จัดการมรดก
และทายาททุกคน
๕. ทะเบียนบ้านของผู้จัดการมรดกและทายาททุก
คน
๖. ใบสำคัญการสมรสของเจ้ามรดก
๗. มรณบัตรหรือหนังสือรับรองการตายของ
ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก
๘. หนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว
ชื่อสกุล (หากมี)
๙. หนังสือให้ความยินยอมของทายาท
จำนวน ๓ ฉบับ

*** หมายเหตุ ***

★ เอกสารทุกฉบับยกเว้นรายการที่ ๙ ให้ถ่ายสำเนาอย่างละ ๓ ฉบับและ
รับรองสำเนาถูกต้องทุกฉบับด้วย

★ ให้กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐจำนวน ๒ คนลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือหรือลายมือชื่อของบรรดาทายาทผู้ให้ความยินยอมให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการมรดก ว่าทายาทดังกล่าวได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าจริงพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้รับรองจำนวน ๓ ชุดด้วย

จากนั้นจึงไปพบพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชน (สคช.) ประจำจังหวัดที่เจ้ามรดก (เจ้าของทรัพย์สินที่ตาย) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตในขณะถึงแก่ความตาย

หนังสือให้ความยินยอมสำคัญมาก

เรื่องสำคัญในการยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกคือ บุคคลที่ขอให้ศาลตั้งเป็นผู้จัดการมรดกนั้นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกทุกคน ทั้งนี้เพื่อให้ทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินของเจ้ามรดก ได้มีส่วนร่วมในการเลือกตัวบุคคลผู้มีความเหมาะสมและเป็นที่ไว้วางใจของบรรดาทายาท มาทำหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินมรดก หนังสือให้ความยินยอมจึงเป็นเอกสารสำคัญ ดังนั้น สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชน (สคช.) ทุกจังหวัด จึงมีเงื่อนไขในการลงลายมือชื่อให้ความยินยอมของทายาทต้องลงลายมือชื่อต่อหน้าพนักงานอัยการ แต่เพื่อความสะดวกของประชาชนสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชน (สคช.) ทุกจังหวัด จึงขอความอนุเคราะห์ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒ คน ลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือหรือลายมือชื่อของบรรดาทายาทผู้ให้ความยินยอมให้ผู้ใดเป็นผู้จัดการมรดก ว่าทายาทดังกล่าวได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าจริงพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้รับรองจำนวน ๓ ชุดด้วย

อบต. ช่วยได้

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่สำคัญที่ใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่ สามารถให้บริการแนะนำปัญหาข้อกฎหมายเบื้องต้น สอบข้อเท็จจริง ตรวจเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินคดี เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายโดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อที่สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชน (สคช.) หลายครั้ง

เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการช่วยตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบัญชีเครือข่ายผู้มีสิทธิรับมรดก ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและจัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้ประกอบในเรื่องต่าง ๆ ให้คำแนะนำชี้แจงข้อกฎหมายเบื้องต้นให้แก่ประชาชนผู้มีเหตุขัดข้องหรือข้อขัดแย้งกัน โดยสามารถใช้แบบพิมพ์คำร้องขอปรึกษาข้อกฎหมายในกรณีขอปรึกษากฎหมาย หรือใช้แบบพิมพ์คำร้องขอรับความช่วยเหลือ แบบพิมพ์บัญชีเครือข่าย แบบพิมพ์หนังสือให้ความยินยอมในการร้องขอจัดการมรดก ประกอบการสอบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารได้

ทนายอาสา

นอกจากนี้หากบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนถูกโต้แย้งสิทธิด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม และเป็นคนยากจนไม่สามารถจ้างทนายความให้ดำเนินการยื่นฟ้องคดีได้ บุคคลนั้นสามารถขอรับบริการขอให้สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชน (สคช.) ทุกจังหวัดตั้งทนายความอาสาช่วยเหลือทางอรรถคดีแก่ผู้ยากจนได้ โดยขอให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงว่าบุคคลนั้นถูกโต้แย้งสิทธิด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมจริงหรือไม่ และบุคคลนั้นเป็นผู้ยากจนจริงหรือไม่ และขอให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลออกหนังสือรับรองว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ยากจนจริง พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด หากมีพยานรู้เห็นเรื่องดังกล่าวจะสอบข้อเท็จจริง และรายละเอียดจากพยานเพื่อประกอบเรื่องด้วยจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(หมายเหตุ แขนงแบบคำร้องขอปรึกษากฎหมาย)

หากมีข้อสงสัยสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารศูนย์ราชการ โทร ๐-๒๑๔๒-๔๑๒๗-๘ หรือ ๐-๒๑๔๒-๒๐๗๖-๗ หรืออาคารถนนรัชดาภิเษก โทร ๐-๒๕๑๕-๔๑๒๔ หรือสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิประชาชนมุกดาหาร สำนักงานอัยการจังหวัดมุกดาหาร (สคช.มุกดาหาร) โทร ๐๔๒-๖๓๑๓๕๘

**แบบสอบถามร่างคู่มือการให้คำปรึกษาทางกฎหมายเบื้องต้นสำหรับ
บุคลากรท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ**

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

สำนักงานอัยการจังหวัด.....

โทรศัพท์สำนักงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

E - Mail.....

 ความเห็นเกี่ยวกับร่างคู่มือ

☐ เหมาะสม

☐ ยังไม่เหมาะสม ควรปรับปรุง

๑.....

๒.....

๓.....

หมายเหตุ: กรุณาส่งแบบสอบถามไปยังโทรสารหมายเลข ๐ ๒๑๔๓ ๕๑๗๘

หรือ E-Mail: Lawplan@ago.go.th ภายในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔

คำร้องขอปรึกษาข้อกฎหมาย

เลขที่ให้คำปรึกษา

สำนักงานอัยการจังหวัดมุกดาหาร

วันที่

- 1) ชื่อผู้ขอคำปรึกษา.....อายุ.....ปี
 เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... บัตรประจำตัวประชาชน..... หรือ
 เลขที่หนังสือเดินทาง..... ออกให้ที่อำเภอหรือเขต.....
 อาชีพ..... ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... หมู่บ้าน.....
 ถนน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทร..... มือถือ.....

- 2) เรื่องที่ขอคำปรึกษา.....

- 3) ข้อเท็จจริงโดยทั่วไป.....

4) คำแนะนำโดยสรุปของอัยการ

[illegible]

ผู้ขอคำปรึกษาได้รับคำแนะนำจนเป็นที่เข้าใจดีแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้ขอคำปรึกษา

(.....)

ลงชื่อ.....นิติกร/ทนายความอาสา ผู้ให้คำแนะนำ ลงชื่อ.....พนักงานอัยการ

(.....)

(.....)

สคช.8

คำร้องขอรับความช่วยเหลือ

วันที่ เดือน..... พ.ศ.....

- 1). ชื่อ อายุ ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย
ที่อยู่เลขที่ หมู่ที่ ถนน ตำบล อำเภอ
จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทร
- 2). เรื่องที่ขอให้ช่วยเหลือ ขอให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้ง ผู้ร้อง
เป็นผู้การมรดกของ ผู้ตายโดยยอมเสียค่าธรรมเนียมตามระเบียบ
- 3). ผู้ร้องเกี่ยวข้องกับผู้ตาย โดยผู้ร้องเป็น () บิดา () มารดา () คู่สมรส () บุตร ()
ปรากฏตามหลักฐาน () ทะเบียนสมรส () ทะเบียนบ้าน () สูติบัตร ()
- 4). ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ปรากฏตามมรณบัตรผู้ตาย
- 5). ขณะที่ผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายมีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ หมู่
ถนน ตำบล อำเภอ
จังหวัด ปรากฏตามทะเบียนบ้านของผู้ตาย
- 6). บิดาของผู้ตายชื่อ () มีชีวิต () ตาย
มารดาของผู้ตายชื่อ () มีชีวิต () ตาย
คู่สมรสของผู้ตายชื่อ () มีชีวิต () ตาย
() จดทะเบียนสมรส () ไม่จดทะเบียนสมรส
ผู้ตายมีบุตร คน คือ (1) () มีชีวิต () ตาย
(2) () มีชีวิต () ตาย
(3) () มีชีวิต () ตาย
(4) () มีชีวิต () ตาย
(5) () มีชีวิต () ตาย
(6) () มีชีวิต () ตาย
(7) () มีชีวิต () ตาย
- 7). บุตรของผู้ตายที่ถึงแก่ความตายไปก่อน มีทายาทที่จะรับมรดกแทนที่รวม คน คือ
(1) () มีชีวิต () ตาย () โสด
(2) () มีชีวิต () ตาย () โสด
(3) () มีชีวิต () ตาย () โสด
(4) () มีชีวิต () ตาย () โสด
(5) () มีชีวิต () ตาย () โสด

- 8). การที่ผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายมีทายาทที่มีสิทธิรับมรดกเหลืออยู่.....คน ปรากฏตามบัญชีเครือญาติ
- 9). ก่อนตาย ผู้ตาย () ทำ () ไม่ได้ทำ พันธกรรมไว้ และ () ตั้ง () ไม่ได้ตั้ง ผู้จัดการมรดกไว้
- 10). ผู้ตายมีมรดกที่จะตกทอดแก่ทายาทเท่าที่ตรวจพบ คือ.....
.....
.....
.....และอาจมีทรัพย์สินมรดกอื่นๆ ที่ตรวจพบในภายหน้า
- 11). เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายไปแล้ว ผู้ร้องได้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมรดกดังกล่าวเพื่อขอโอนมรดกมาแบ่งแก่ทายาท ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่ดำเนินการให้ อ้างว่ายังไม่มีคำสั่งศาลตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตาย กรณีที่มีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดกของผู้ตาย
- 12). ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย กล่าวคือ บรรลุนิติภาวะแล้ว ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย
- 13). ทายาทอื่นต่างให้ความยินยอมให้ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ปรากฏตามหนังสือให้ความยินยอมในการจัดการมรดก
- 14). ผู้ร้องขอมอบเอกสารต่างๆ ดังต่อไปนี้
1. ทะเบียนบ้านของ () ผู้ตาย () ผู้ร้อง () บิดา () มารดา () คู่สมรส () บุตร
 2. มรณบัตรของ () ผู้ตาย () ผู้ร้อง () บิดา () มารดา () คู่สมรส () บุตร () บุตร.....คน
 3. ทะเบียนสมรสของ () ผู้ตาย () บิดามารดา
 4. สูติบัตรของ () ผู้ตาย () อื่นๆ.....
 5. บัญชีเครือญาติ () มี () ไม่มี
 6. โฉนดที่ดิน.....แปลง, น.ส.3.ก.....แปลง, น.ส.3.....แปลง
.....
.....
7. หนังสือให้ความยินยอมในการจัดการมรดก () มี () ไม่มี

ขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ จึงลงชื่อไว้เป็นหลักฐานสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ร้อง
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)